

“Lang leve de pastoor van Soest”

Op 10 september 1876 was het groot feest in de Petrus en Pauluskerk te Soest. Op die dag vierde pastoor Wilhelmus Steenhoff zijn zilveren jubileum als pastoor van Soest. Al weken was men bezig geweest met de voorbereidingen voor dit feest. De kerk was prachtig versierd. Priesterkoor en altaar waren van boven tot onder versierd met honderden verse bloemen. De rest van de kerk was aangekleed met vlaggen, guirlandes en draperieën. In het tabernakel prijkte een nieuwe geschonken monstrans, versierd met diamanten en daar vlakbij hing een nieuwe zilveren godslamp te glinsteren. Het verloop van deze feestelijke dag werd beschreven in het dagblad de Gooi- en Eemlander.

Het feestprogramma

De hele dag stond in het teken van de jubilaris (afb. 1). Om 9.00 uur leidde hij de hoogmis, geassisteerd door zijn oud-kapelaans en diverse andere eerwaarde heren. Tijdens de mis hield zijn broer, J. Steenhoff (pastoor te Blaricum), een feestpredicatie, zo persoonlijk dat velen tot tranen toe waren geroerd. Aansluitend werden buiten liederen gezongen die speciaal voor de gelegenheid waren bedacht. Daarna volgde een receptie en vervolgens werd de pastoor toegezongen door de kinderen uit de parochie. In de middag was er nog een plechtig lof en om 18.00 uur startte een concert van het muziekkorps der Artillerie uit Amersfoort in een speciaal hiervoor gebouwde tent. Toen het donker werd, waren de pastorie en de vlakbij gelegen woningen prachtig versierd en verlicht. Rond 20.00 uur brachten zangers de jubilaris een serenade

Afb. 1. Portret van pastoor Wilhelmus Steenhoff, olieverf op doek, H.J.P. Hanau, Utrecht 1853, Petrus en Pauluskerk, Soest

met fakkellicht en volgde een optocht met lampionnen waarna een vuurwerk werd afgestoken. Uiteindelijk bracht men de feesteling terug naar de pastorie waarbij onophoudelijk de kreet “Lang leve de pastoor van Soest!” klonk.

Gedenkplaat

Deze bijzondere, reeds lang vervlogen dag wordt in herinnering gebracht door een bewaard gebleven gedenkplaat (afb. 2). Deze papieren plaat, gelegenheidsdrukwerk thans gevat in een moderne lijst, wordt bewaard op de zolder van het parochiecentrum van de huidige Petrus en Pauluskerk te Soest. In het midden van de gedenkplaat zien we een medaillon met het portret van de pastoor, met daaronder de belangrijkste data uit zijn

leven. Wilhelmus Steenhoff werd geboren in Utrecht op 29 september 1816. Eind 1833 verhuisde hij als

Afb. 2. Gedenkplaat, drukwerk op papier (druk: P.W. van de Weijer, Utrecht), 1876, Petrus en Pauluskerk, Soest

V.l.n.r.: Afb. 3. Detail gedenkplaat: kerk en pastorie; Afb. 4. Detail gedenkplaat: kerkhof

17-jarige naar Rome om daar te studeren aan het Urbanuscollege. Uiteindelijk promoveerde hij aldaar tot doctor in de godsgelerdheid en het kerkelijk recht.

Op 19 maart 1842 werd hij te Rome tot priester gewijd. In juli 1842 keerde hij terug naar Nederland en was hij korte tijd kapelaan te Amersfoort, totdat hij werd benoemd tot professor der dogmatische theologie aan het Groot Seminarie te Warmond. In 1851 werd hij aangesteld als pastoor te Soest. In 1861 werd hij door paus Pius IX benoemd tot Erekamerheer waardoor hij de titel monseigneur mocht voeren.

Een nieuwe kerk

Pastoor Steenhoff heeft veel tot stand gebracht in Soest. Om het portret heen zien we dan ook afbeeldingen van alle rooms-katholieke gebouwen en instellingen die onder zijn leiding werden gerealiseerd. Linksboven zien we de Petrus en Pauluskerk met daarnaast de pastorie. Na zijn aanstelling in Soest besloot pastoor Steenhoff het toenmalige kleine schuilkerkje, dat inmiddels bouwvallig was geworden, te vervangen door een nieuwe kerk. In 1852 startte de bouw van een nieuwe neobarokke kerk, onder leiding van de Leidse architect Theo Molkenboer (1796-1863). De monumentale gevel en toren van deze kerk bleven bewaard in de huidige moderne Petrus en Pauluskerk, die in 1968 tegen de oude gevel werd gebouwd.

De andere stichtingen van Steenhoff

Rechtsboven op de gedenkplaat een afbeelding van het St. Josephgesticht, een neogotisch complex waarvan de eerste steen in 1868 werd gelegd. Het gesticht werd bestierd door de Zusters van Onze Lieve Vrouw van Amersfoort. Zij verzorgden daar oude mannen en vrouwen en stichtten hier een meisjesschool. Vandaag de dag biedt het complex

onderdak aan diverse organisaties waaronder het Museum Oud-Soest.

Linksonder zien we de Bonifatiuschool. Deze katholieke school voor jongens werd gebouwd in 1871, naar ontwerp van de architect Alfred Tepe (1840-1920). Het neogotische gebouw met trapgeveltjes heeft de tand des tijds helaas niet overleefd. Na eerst verbouwd te zijn geweest tot Verenigingsgebouw kwam het gebouw rond 1985 leeg te staan, waarna het in 1996 werd gesloopt.

Tot slot zien we rechtsonder een afbeelding van het rooms-katholieke kerkhof te Soest. Dit kerkhof werd onder pastoor Steenhoff vernieuwd en vergroot. Voor zijn zilveren jubileum had de pastoor aangegeven dat hij eigenlijk geen cadeaus voor zichzelf wenste te ontvangen. Zijn wens was dat er iets blijvends voor de gemeente werd gerealiseerd. Hij had zijn zinnen gezet op de vergroting van het kerkhof en de toevoeging van een in gotische stijl gebouwde poort met lijk- en baarhuis. Op 10 augustus 1876 legde hij de eerste steen voor dit poortgebouw. Ten tijde van zijn zilveren feest was het nagenoeg voltooid. Het poortgebouw bestaat nog steeds. Deze gedenkplaat toont dat Wilhelmus Steenhoff inderdaad belangrijk is geweest voor Soest. Hij werd zeer geëerd door zijn parochianen. Toch komt de verheerlijking des persoon ons met onze moderne ogen op zijn minst wat bevreemdend voor. Men moet echter niet vergeten dat dergelijke huldeblijken in die tijd veel gebruikelijker waren. Bovendien moet het worden gezien in de context van de katholieke emancipatie, die in die periode volop gaande was. Pastoor Steenhoff stierf op 26 december 1880 in zijn pastorie te Soest. Hij werd begraven op 'zijn' kerkhof aan de Dalweg.

door Pia Verhoeven
Erfgoed specialist Museum Catharijneconvent /
consulent kunstzaken Aartsbisdom Utrecht